

Anselm Grün –
Meinrad Dufner

*Mélyből forrásozó
lelkiség*

BENCÉS KIADÓ
Pannonhalma, 2005

III. A mélyből forrásozó lelkiség kibontakozása

A mélyből forrásozó lelkiség azt jelentené, hogy Istent épp szenvedélyeinkben, betegségeinkben, sebzettségünkben, tévelygéseinkben és tehetetlenségünkben keressük. A három nyelvről szóló mesét akár a mélyből forrásozó lelkiség szimbólumaként is felfoghatnánk. Akkor élünk ennek megfelelően, ha párbeszédet folytatunk szenvedélyeinkkel, betegségeinkkel és sebeinkkel. Megkérdezhetnénk tőlük, mit akar általuk közölni velünk Isten, és hogyan akar elvezetni bennünket az életünk tornyában elrejtett kincshez. Csak akkor találhatjuk meg a kincset önmagunkban, ha bemászunk saját tornyunkba.

Aki repülni vágyik, aki a kincset a magasban keresi, sohase találja meg, és meredeken zuhan lefelé. Némely külső eszményképet követő ember sose kerül kapcsolatba igazi énjével, mert az eszménykép csak nagyravágyása kielégítésére szolgál. Bár gyakran valami nagyot alkotnak, mégsem fedezik fel igazi valójukat, elmennek tulajdonképpen, Istentől nekik szánt hivatásuk mellett. Hagynunk kellene, hogy az ugató kutyák a mélybe vezessenek minket, és megmutassák a helyet, ahol a kincs

el van ásva. Ott a vad kutyák még segíthetnek is a kincs kiásásában. Vagy Holle anyó hasonlatában: ha lehetőségeink határára érünk, és nem látunk kiutat, a kútba ugorhatunk abban a reményben, hogy Isten ott új látásmóddal ajándékoz meg bennünket, és új lehetőségeket nyit meg számunkra.

A mélyből forrásozó lelkiség egyik oldala a kincshez, az igazi énhez vezető út. A másik a mélypont, saját tehetetlenségünk megtapasztalása, ahonnan aztán Isten kegyelmébe rugaszkodunk el. A mélyben nemcsak gyógyulhatok. Ott, ahol tehetetlen vagyok, ott vagyok mindenestől Istenre utalva. Ott kezdhetek személyes kapcsolatot Istennel, ahol kapitulálok előtte, ahol belátom, hogy saját erőmből nem tudom kihúzni magam a mocsárból, nem tudom jobbá tenni magam. Ott sejtem meg, ki az Isten és mi a kegyelem.

A lelkivezetésben újból és újból átéljük, mennyire csalódottnak érzik magukat az emberek, mert nem tudják teljesíteni lelki programjukat, mert minden igyekezetük dacára ismételten kudarcot vallanak. Ahelyett, hogy arra bátorítanánk őket, igyekezzenek, mert kicsit több akaraterővel minden hibájukat kiküszöbölhetik, próbáljuk arra rávezetni őket, mennyire fontos ez a lelki tapasztalat. Nincs garanciánk önmagunkkal kapcsolatban. Nem tehetünk magunkkal bármit, amit akarunk. De épp ott, ahol már semmit sem tehetünk, ahol csődöt mondanak önmagunkról alkotott elképzeléseink,

ahol emberi mércével mérve minden félresikerül, ott szeretne megérinteni bennünket Isten, és megmutatni nekünk, hogy minden kegyelem.

Karl Rahner hiszi, hogy korlátaink és tehetetlenségünk megtapasztalásában érezzük meg, hogy a Szentlélek munkálkodik bennünk. Rahner a következőképpen írja le a Szentlélek megtapasztalását, mely a határhelyzetekben és az Istennek történő megadásban következik be:

„Próbáltuk-e már akár egyszer is, hogy Istent olyankor szeressük, amikor nem hordozza az embert az érzelmeiktől átítatott lelkesedésnek egyetlen hulláma sem, amikor önmagunkat és életösztönünket nem téveszthetjük össze Istennel, amikor úgy gondoljuk, hogy bele kell halni az ilyen szeretetbe, amely halálként és abszolút tagadásként jelenik meg, amikor úgy tűnik, hogy a semmibe és a teljesen visszhangtalanba kiáltunk, amikor mindez rettenetes ugrásnak tűnik a semmibe, ahol minden megfoghatatlanná és látszólag értelmetlenné válik?”³⁹

És megállapítja: *„Ha a semmibe tűnik a tapintható, a megfogható és az élvezhető, ha mindent halálos hallgatás vesz körül, ha mindent a halál és az elmúlás előlize hat át, vagy ha minden feloldódik egy szinte megnevezhetetlen, tiszta, szintelen és megfoghatatlan boldogságban, akkor már ténylegesen nemcsak a lélek, hanem a Szentlélek munkálkodik bennünk. Ez az Ő kegyelmének ideje. Akkor létünk megta-*

pasztalt, látszólag félelmetes mélysége a magát nekünk közlő Isten mélysége, végtelensége eljövételének kezdete, mely már sehová sem vezet, amelyet semmiként ízeleünk, mert maga a végtelen.”⁴⁰

Az anonim alkoholisták tizenkét pontos programjában mindig a saját tehetetlenség, az akarat csődjének bevallása az alapja annak, hogy Isten kegyelmét megtapasztalhassák, annak belátása, hogy saját erejükből nem lehetnek úrrá a betegségen. Az alkoholista csak akkor bízhatja magát fenntartás nélkül Istenre, ha bevallja, hogy soha nem lesz képes úrrá lenni az alkoholon. Az Istenhez fűződő kapcsolat ott indulhat növekedésnek, ahol már feladja saját kísérleteit, és az Istenhez fűződő kapcsolatában gyógyulhat meg.

Az emberi igyekezetnek ezt a paradoxonát Hermann Hesse önmagán tapasztalta meg. Egyik levelében azt írja, hogy a jóért folytatott küzdelmünk szükségszerűen kétségbeesésbe torkollik, *„annak belátásával, hogy képtelenség az erény megvalósítása, a teljes engedelmesség és az elegendő mértékű szolgálat, hogy az igazságosság elérhetetlen és a jóság teljesíthetetlen. Ez a kétségbeesés vagy a pusztulásba, vagy a Lélek Harmadik Birodalmába vezet, az erkölcsön és törvényen túli állapot megtapasztalásához, a kegyelem és megváltottság irányába történő előrenyomuláshoz, egy új, magasabb szintű felelőtlenséghez, vagy röviden a hithez.”⁴¹*

Csak ha az Isten akarata szerinti életre

törekedve bevalljuk, hogy soha nem fog sikerülni megváltoztatni önmagunkat, akkor sejtjük meg, mi a hit, és hagyjuk magunkat mindenestől Isten kezébe hullani, bízunk rá magunkat. A mélyből forrászó lelkiségben tehát nemcsak arról van szó, hogy a gondolataimon és érzelmeimen, életem sebein és betegségeimen át haladva emberileg növekedjek és felfedezzem kincseimet, hanem a hit megtapasztalásáról épp azon a ponton, ahol saját lehetőségeim teljesen kimerültek, és az Istenhez fűződő kapcsolatom növekedéséről ott, ahol tökéletesen magányosnak érzem magam.

Párbeszéd a gondolatokkal és érzelmekkel

A mélyből forrászó lelkiség azt jelenti, hogy gondolatainkban és érzelmeinkben, szenvedélyeinkben és szükségleteinkben Isten szavára figyelünk, mert érzelmeinkben és szenvedélyeinkben Isten szól hozzánk. Csak akkor fedezzük fel a képet, amelyet Isten rólunk alkotott magának, ha figyelünk rá. Nem szabad alábecsülnünk érzelmeinket és szenvedélyeinket, mert mindegyiknek van valami értelme. Csupán az a fontos, hogy megértsük, mire szeretne általuk figyelmeztetni Isten.

Sokan elítélik magukat negatív érzelmeik, a düh, harag, féltékenység és kedvetlenség miatt. Megpróbálják – gyakran „Isten segítségével” – felvenni a harcot ezekkel a

Tartalom

Bevezetés.....	5
I. A magasból építkező lelkiség – eszményre törekvés.....	11
II. A mélyből forrászó lelkiség indoklása – alászállás saját valóságunkba	17
Bibliai példák	17
A monasztikus hagyomány.....	28
Szent Benedek Regulája	34
Pszichológiai szempontok	47
A mélyből forrászó lelkiség a mesékben.....	55
III. A mélyből forrászó lelkiség kibontakozása	63
Párbeszéd a gondolatokkal és érzelmeikkel	67
Beszélgetés betegségekkel	84

Érintkezés sebzettségemmel és sebeimmel.....	90
---	----

A gyengeség és a kudarc megtapasztalása	96
--	----

A mélyből forrászó lelkiség és a közösség.....	104
---	-----

IV. Az alázat és a humor mint a keresztény lét alapvonásai	109
---	-----

Befejezés	119
-----------------	-----

Jegyzetek.....	122
----------------	-----